

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านสะพานดำ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด

นครราชสีมา

นาย เอกฉัตร คำสืบ

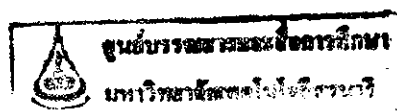
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร

บัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นายเอกลักษณ์ คำสืบ: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านสะพานคำ ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หัสไชย บุญจุง, 120 หน้า

โครงการกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้าน สะพานคำ ตำบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบ ศักยภาพและประสิทธิภาพของชุมชน ในการดำเนินงานกองทุน เงิน 1 ล้านบาทที่ รัฐบาลจัดสรร ให้ รวมทั้งผลกระทบของกองทุนฯ ในด้านบวก และ ด้านลบที่มีต่อชุมชนหมู่บ้าน สะพานคำ

สำหรับวิธีการประเมิน ใช้แบบ CIPP MODEL ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งมีการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม (C) ด้านปัจจัยนำเข้า (I) ด้านกระบวนการ (P) และด้านผลผลิต (P) โดยใช้เครื่องมือแบบรายงานต่างๆ (บร.1-บร.12). ในการเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อประเมิน โครงการ ซึ่งแบบเก็บข้อมูล บร. ต่างๆนี้มีการเก็บข้อมูลรวม 2 แบบ คือ 1). การสัมภาษณ์ การ สังเกตและการประชุมเป็นข้อมูลปฐมภูมิ และ 2). ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่รวบรวมไว้แล้ว เช่น ข้อมูล จปฐ. กชช.2ค.ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ การปล่อยให้กู้ยืมของสมาชิกกองทุนบรรลุวัตถุประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายแต่ประสิทธิภาพของการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามที่กองทุนฯ ต้องการเช่น การสร้างงาน สร้างอาชีพ เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อยแต่จะเป็นการส่งเสริมอาชีพเดิมของกลุ่มผู้กู้ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น สำหรับการคืนเงินกู้ทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย มีปัญหาบ้างเล็กน้อย แต่ก็สามารถติดตามคืนได้ แม้ว่ากลุ่มผู้กู้จะต้องไปกู้ยืมเงินนอกระบบมาใช้ก็ตามเพราะต้องการ รักษาความน่าเชื่อถือและความสัมพันธ์กับผู้ค้าประกัน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกองทุนฯ ให้ประสบความสำเร็จ รัฐบาลควรจัดให้มีคนให้ คำแนะนำในการบริหารจัดการกองทุนไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การทำบัญชี รวมถึงจัดสรรเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และมีผลตอบแทนให้คณะกรรมการเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ อีกทั้งจะได้ไม่เป็นการรบกวนผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่กรรมการกองทุนหมู่บ้านมากเกินไป

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

นักศึกษา นายเอกลักษณ์ คำสืบ

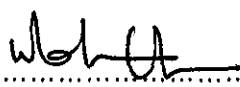
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.หัสไชย บุญจุง

อาจารย์ร่วมปรึกษา ผศ.ดร.ชวดี มานะเกษม

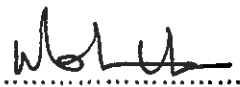
หน้าอนุมัติ

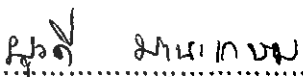
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินผลโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยไชย บุญจง)

กรรมการสอบ

.....
(.....ดร.หทัยไชย บุญจง.....)

.....
(.....พ.ด.อ.สุพจน์ มานะเกษม.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

.....
(.....)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน..... - 8 ต.ค. 2545 พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานศึกษานิพนธ์ อาทิเช่น

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หัสไชย บุญจุง อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนฯ ต.ปากช่อง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวดี มานะเกษม อาจารย์ที่ปรึกษาบัณฑิตกองทุนฯ ต. ปากช่อง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการ
4. คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำทางวิชาการ
5. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปากช่อง นายคะเชนทร์ ไยสุนัน และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านสถานที่ในการจัดประชุมระดับตำบลและการประชุมของบัณฑิต ต.ปากช่อง และความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลต่างๆ
6. คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอที่ให้คำแนะนำโดยมีนายอำเภอ ,ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนา ,พัฒนาการอำเภอ ,ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนผู้นำชุมชน ,สมาชิกกองทุนฯและประชาชนทั่วไปของหมู่บ้านสะพานคำที่ให้ข้อมูลในการศึกษา สารนิพนธ์ครั้งนี้
7. ขอขอบคุณบัณฑิตกองทุนตำบลปากช่องทุกท่านที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและปรึกษาต่าง ๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดู อบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีมาตลอด จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ประสบผลสำเร็จในครั้งนี้ได้

นายเอกลักษณ์ คำสีบ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1-3
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	4-16
1.นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์.....	4
2.ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	5
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน ฯ.....	8
4. หลักการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุน ฯ แบบ ชิป โมเดล (CIPP- Model)	13
5.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง...	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ.....	17-25
1. วิธีการประเมิน โครงการฯ.....	17
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา.....	18
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด.....	19
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล โครงการ.....	23
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	24

สารบัญญ(ต่อ)	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการฯ.....	26-37
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	26
1.1 บริบทระดับประเทศ.....	26
1.2 บริบทระดับท้องถิ่น.....	30
2. ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม.....	30
2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ : A.....	31
2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ : B.....	33
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้ผู้.....	35
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านฯ.....	36
5. สรุป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	36
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	38-42
1. สรุปผลการดำเนินการ.....	38
2. อภิปรายผลการดำเนินการ.....	39
3. ข้อเสนอแนะ.....	41
บรรณานุกรม.....	43-44
ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกฯ.....	45-62
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสะพานดำ.....	63-71
ภาคผนวก ค แบบรายงาน บร. 1-12.....	72-120
ประวัติผู้เขียน.....	121

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนภายในประเทศเกิดความเดือดร้อนอย่างมากมาจากการถูกเลิกจ้างงาน เพราะบริษัทต่างๆ ต้องประสบกับปัญหาการขาดทุนและเลิกกิจการ แม้ว่าภาครัฐ จะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลืออย่างเต็มที่ก็ยังไม่สามารถช่วยเหลือได้มากเท่าที่ควร เพราะระบบเศรษฐกิจ โดยรวมของโลกเกิดภาวะซบเซา อย่างไรก็ตาม ภาครัฐก็ได้ผลักดันนโยบายต่างๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศ จนกระทั่ง พ.ศ.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้แถลงการต่อรัฐสภาถึงแนวทาง การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม (หนังสือพิมพ์มติชน ประจำวันที่ 4 มกราคม 2542 , หน้า 18) โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นโครงการเร่งด่วน ตามนโยบายของรัฐบาล เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ที่ให้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ในการช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้าง และกระจายโอกาสแก่ประชาชน นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน รวมทั้ง เพื่อพัฒนาให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยภูมิปัญญาในท้องถิ่นในการจัดการ บริหารกองทุนให้เกิดประโยชน์ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เพื่อให้มีการประเมินผลของโครงการนี้ขึ้น ได้จัดตั้งโครงการประเมินประสิทธิภาพการบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการ และการประเมินโครงการ ซึ่งเน้นการปฏิบัติงานในพื้นที่จริง โดยกำหนดให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในรูปของ สารนิพนธ์ (Substantive Report) ผลจากการประเมินดังกล่าวนี้จะทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงาน ของกองทุนหมู่บ้าน มีอุปสรรคและปัญหาที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุด โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้มีประสิทธิภาพช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในประเทศได้มากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสำเร็จ ตามเป้าหมายเพียงใด
- 2.2 เพื่อทราบว่า หมู่บ้านนี้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนมากน้อยเพียงใด
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริม หรือ ขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 2.4 เพื่อค้นหากรณีชีวิตความเข้มแข็งของคนในหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย
- 2.5 เพื่อให้ทราบว่าเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้กับกองทุนหมู่บ้านสะพานคำนี้ สามารถสร้างรายได้สร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ หมู่ที่ 17 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คือ กรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือ ซิปป์โมเดล (CIPP Model) โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการเพื่อพิจารณา หลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิเช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการ พัฒนา แก้ไข ปรับปรุงในการดำเนินการช่วงต่อไป ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของ การขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

4. วิธีการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินการ การประเมินโครงการมีดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) คือข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่โดยตรง เช่น จำนวนประชากร อาชีพ ระบบสาธารณสุขโลก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) คือข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานราชการ เอกชนที่เกี่ยวข้อง ข่าวหนังสือพิมพ์ และระเบียบกองทุนต่างๆ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจัดให้เป็นระบบ สะดวกรวดเร็ว ต่อการสรุปความ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยเลือกให้เหมาะกับจุดประสงค์ของระดับข้อมูล ซึ่งประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้คือ

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยาย เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นของคนในหมู่บ้าน การสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบายคำตอบที่ต้องการได้ชัดเจน

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลข้อมูลที่ได้โดยใช้ค่าทางสถิติ เพื่อที่จะนำค่าทางสถิติไปใช้ตอบคำถาม ในประเด็นที่ต้องการ ซึ่งเป็นค่าสถิติที่ แสดงลักษณะ และแปลผลอย่างครอบคลุมเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่ทำการเก็บข้อมูลเท่านั้น

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ได้ทราบว่าการกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนี้สำเร็จตามเป้าหมายเพียงใด

ได้ทราบว่าหมู่บ้านมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพียงใด

ได้ทราบถึงปัจจัยอะไรบ้าง ที่ส่งเสริม หรือขัดขวาง การดำเนินงานกองทุน ในการบรรลุวัตถุประสงค์

ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของคนในหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ได้ทราบว่าเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้กับกองทุนหมู่บ้าน สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาและข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นในบทนี้ เป็นเนื้อหาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ทำการค้นคว้าและประเมินแนวความคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้อง และมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ออกเป็น 5 ข้อ คือ

1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1.เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2.ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 3.เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ค้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4.เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 5.กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1.เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2.ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

- 3.เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5.เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน 3 คน กรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

เป็นการปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

หมวด 1 ชื่อความทั่วไป

กล่าวถึงความหมายต่างๆที่มีในระเบียบนี้และให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กล่าวถึงหลักการสำคัญของกองทุน วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ เงินและทรัพย์สินของกองทุน การอนุมัติและจัดสรรเงินทุน อำนาจของกรรมการระงับการจ่ายเงิน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงการให้มีคณะกรรมการสนับสนุน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน

หมวด 4 คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

กล่าวถึงการให้มีคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้มีกรรมการกองทุน คุณสมบัติของกรรมการกองทุน อำนาจหน้าที่ของกรรมการพ้นจากตำแหน่ง การประชุม

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

กล่าวถึงเงินและทรัพย์สินของกองทุน สมาชิกกองทุนต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับของกองทุน การรับสมัครสมาชิก การขาดจากการสมาชิกภาพ การให้สมาชิกถือหุ้น การชำระค่าหุ้น การประชุม

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึงการกู้ยืมเงิน โดยจะต้องจัดค่าของกู้ คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท การกำหนดอัตราดอกเบี้ย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้เสร็จภายใน 1 ปี การผิดสัญญาไม่ชำระคืน การนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ให้มีการจัดทำบัญชีเดือนละ 1 ครั้ง จัดทำรายงานการเงิน การจัดสรรกำไรสุทธิตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

กล่าวถึงในวาระเริ่มแรกให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการเลือกคณะกรรมการกองทุนเมื่อครบ 1 ปี ให้กรรมการจับสลากออกกึ่งหนึ่ง การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์

2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544

เป็นการปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2544ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ หมู่ที่ 17 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา มีดังนี้

หมวดที่ 1 บททั่วไป

ระเบียบข้อบังคับนี้เรียกว่า "ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ หมู่ที่ 17 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา"

กองทุนนี้เรียกว่า "กองทุนหมู่บ้านสะพานคำหมู่ที่ 17 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา"

วัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนคือ เพื่อแก้ไขความยากจน ส่งเสริม พัฒนา และสร้างอาชีพให้กับสมาชิกของกองทุน ส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน สนับสนุนให้มีการจัดการบริหารกันเองของประชาชนในหมู่บ้าน พัฒนาหมู่บ้านแบบบูรณาการครบทุกด้าน เพื่อสัมพันธภาพที่ดี มีความสามัคคี เพื่อส่งเสริม และพัฒนาหมู่บ้านให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

หมวดที่ 2 สมาชิก

สมาชิกกองทุนมีคุณสมบัติ ดังนี้ มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านสะพานคำหมู่ที่ 17 เป็น ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุนติดต่อกัน อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ไม่เป็นบุคคล ล้มละลาย บุคคลในครอบครัวสนับสนุน ไม่ติดยาเสพติด ไม่ติดการพนัน ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต ไม่ เป็นบุคคลที่มีหนี้สินส่วนตัว เลื่อมใสในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น การพ้นจากสมาชิกภาพ คือ ตาย ลาออก วิกลจริต จงใจฝ่าฝืนกฎระเบียบของกองทุน คณะกรรมการมีมติให้ออก ข้ายที่อยู่ไป หมู่บ้านอื่น บุติกิจกรรมที่ตนเองเสนอต่อกองทุน ต้องโทษดำเนินคดีให้จำคุก ล้มละลาย ขาดคุณสมบัติของสมาชิกกองทุน

หมวดที่ 3 คณะกรรมการดำเนินการ

มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน และมีผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนด ไว้ในระเบียบ คณะกรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบ 1 ปีให้จับสลากออกกึ่งหนึ่ง

การพ้นสภาพจากตำแหน่งของคณะกรรมการ คือ ตาย ลาออก สมาชิกมีมติให้ออก ด้วยเสียง 3 ใน 4 เป็นบุคคลล้มละลาย ข้ายที่อยู่ไปหมู่บ้านอื่น ต้องโทษดำเนินคดีถึงที่สุดให้จำคุก ล้มละลาย ขาดคุณสมบัติของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้ จัดทำระเบียบข้อบังคับ พิจารณารับสมาชิกใหม่และถอดถอนสมาชิก จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน จัดทำบัญชี แดงตั้งกรรมการเพื่อเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน จัดทำรายงานการดำเนินการของกองทุนเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ และแจ้งให้สมาชิกทราบ จัดให้มีการประชุมสมาชิกทุกวันที่ 11 ของเดือน ติดตามการดำเนินกิจกรรมตาม โครงการของสมาชิกเพื่อประเมินความก้าวหน้า ทวงถามกรณีสมาชิกทำผิดสัญญา ติดตามข่าวสารและประชาสัมพันธ์ จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี จัดทำรายงานส่ง ปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับของกองทุน

หมวดที่ 4 การเงิน

การเงินของกองทุนมีแหล่งที่มาดังนี้ เงินสนับสนุนจากรัฐบาล จากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เงินค่าสมัครเป็นสมาชิกแรกเข้ารายละ 10 บาท เงินคอกเบี้ยจากการที่สมาชิกกู้ยืมเงินจากกองทุน เงินฝากสะสมหุ้นของสมาชิก 10 บาทต่อหุ้น เงินสนับสนุนหรือเงินบริจาคภาคเอกชน หรือผู้ศรัทธาในกิจกรรมของกองทุน การคงเงิน ในบัญชีไม่เกินร้อยละ 10 ของทุนทั้งหมด เพื่อจ่ายกรณีฉุกเฉิน

ในการกู้ยืมเงินสมาชิกแต่ละรายกู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท มีผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน คิดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 1 บาทต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราร้อยละ 4 ต่อปี สมาชิกต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี โดยให้ไปส่งคืน ณ ธนาคารออมสิน แล้วนำหลักฐานการชำระมอบให้คณะกรรมการกองทุนทราบภายใน 2 วัน ถ้าสมาชิกรายใดผิดนัดการส่งเงินต้นและดอกเบี้ย

หมวดที่ 5 การประชุม

มีการประชุมประจำเดือนๆละ 1 ครั้ง การประชุมประจำปี 1 ครั้ง การประชุมแต่ละครั้งต้องมีสมาชิกอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับต้องอาศัยการประชุมใหญ่และต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4

3.แบบติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน, การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 4 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คือ

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้อง มีครัวเรือน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

2. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม ส่วนคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า
2. ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
3. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
4. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
5. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
7. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
8. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
9. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
10. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน / ชุมชน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน / ชุมชน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน / ชุมชน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน / ชุมชน
5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน / ชุมชน ต่อครัวเรือน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
3. วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมืองทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือไม่
5. จำนวนคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
6. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาของคณะกรรมการ

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

1. ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
2. ระเบียบข้อกำหนด มีข้อกำหนดในเรื่องที่กำหนดไว้แล้วหรือไม่
3. วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

1. จำนวนกลุ่ม / องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
2. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมืองมีสมาชิกแล้วประกอบด้วยใครและกี่คน กี่กลุ่ม
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ในรูปของการถือหุ้น การออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค หรือให้เปล่า

4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน

5. หมู่บ้าน / ชุมชนเมือง มีส่วนร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน / ชุมชนเมืองหรือไม่

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ให้มีการหมุนเวียนต่อเนื่อง
3. กองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไรบ้าง
4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งคืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
9. ข้อคิดเห็นอื่นๆ ในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
10. การประเมินผลความร่วมมือในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ผู้กู้ยื่นคณะกรรมการได้ดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. สมาชิกตามข้อ 18(3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินกว่าจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนทราบ โดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีต ประเพณี และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และเปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญา ไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

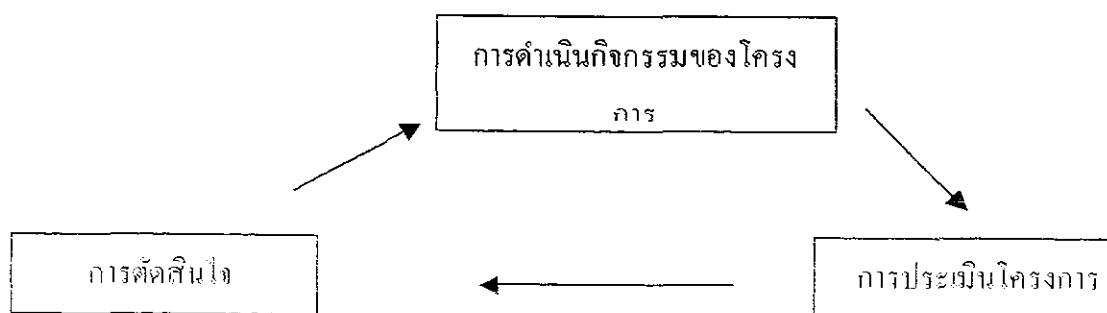
ในกรณีที่ผู้กู้ทำได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแบบ CIPP Model

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของ **สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)** ซึ่งสตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

แบบจำลองนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆเพื่อช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย ความคิดในการประเมินแบบ CIPP Model จึงเป็นที่นิยมใช้เพราะสามารถทราบถึงข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถช่วยในการตัดสินใจได้มาก

แบบจำลองCIPPจะประเมินในด้านต่างๆดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม(Context Evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งให้ ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเป็นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้ทรัพยากรกำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ(Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ให้ เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข สำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยต้องมีการบันทึกในทุกขั้นตอนของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต(Process Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยจะรวมถึงต่อไปนี้อยู่ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมา ได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมกัน

นอกจากนี้สตีฟเฟิลบีมยัง ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

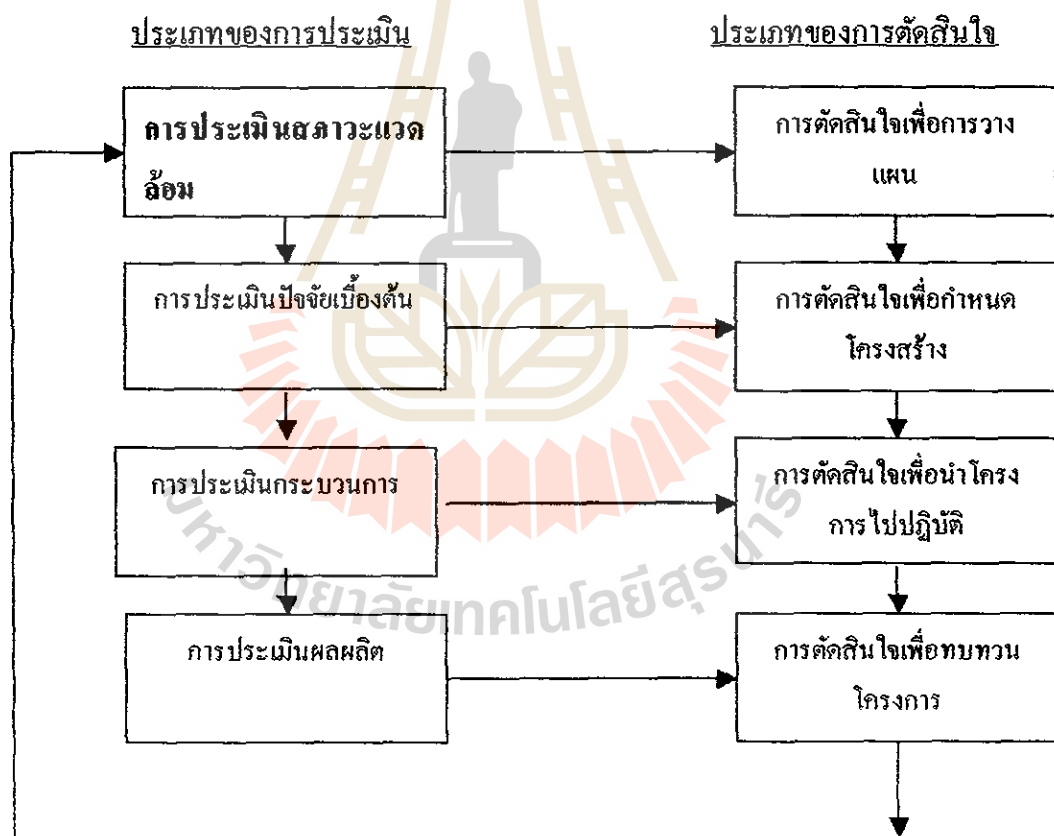
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน(Planing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ(Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้นที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ(Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ(Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต เพื่อพิจารณาอนุมัติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทของการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการใช้สร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ ปลุกจิตสำนึกของคนในชุมชนและท้องถิ่น ให้มีความรักในบ้านเกิดและพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญเติบโตด้วยภูมิปัญญาของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการ และเสริมสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม และยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศอีกด้วย และจากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนเสร็จแล้ว และได้รับเงินอนุมัติแล้วหรือยังไม่ได้รับก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุน โดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเขตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและประเมินโครงการ โดยเน้นการปฏิบัติงานในพื้นที่จริงโดยเน้นเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งรูปแบบการที่ใช้ในการประเมินตรงกับแบบจำลอง CIPP Model ส่วนเนื้อหาในบทนี้ได้แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านสะพานดำ หมู่ที่ 17 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้เป็นการประเมินเชิงระบบ การประเมินเชิงระบบนี้ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “ System theory ” , “ System Approach ” เป็นต้นซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการและรูปแบบการประเมินที่ได้นำไปใช้ในการประเมินโครงการนี้คือ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam’s CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาความบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

รูปแบบการประเมินเชิงระบบที่ใช้กับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านนี้ตรงกับแบบจำลอง ซิปป์ โมเดลดังนี้

1.การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ กองทุนหมู่บ้าน โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของหมู่บ้าน ลักษณะการดำรงชีวิตการ ประกอบอาชีพ รวมทั้งข้อมูลอื่นๆที่เอื้อประโยชน์ต่อการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวม จะทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการ พิจารณาจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุนให้มีความสัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อมและความต้องการของหมู่บ้าน

2.การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ การบริหารจัดการกองทุนเช่น นโยบายของรัฐบาล , เงิน 1 ล้านบาท , คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกองทุน , สมาชิกยื่นเรื่องขอกู้เงิน , เงินที่ผู้กู้ชำระคืน , อื่นๆเช่น นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน เงินทุนสะสมของหมู่บ้าน เป็นต้น และหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เช่น ได้รับเงินกู้ เงินทุน อื่นๆ สถานที่ + วัตถุประสงค์ เทคนิควิธีทำงาน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของหน่วย ระบบการบริหารจัดการกองทุน เช่น การคัดเลือกผู้กู้ , การแนะนำวิธีทำธุรกิจ , การรับชำระหนี้ , การทำบัญชี , การช่วยหาตลาด , กิจกรรมอื่นๆเช่น การรับสมัครสมาชิก , บทบาทของนักศึกษา กองทุน เป็นต้น และหน่วยระบบของกิจการผู้กู้ ได้แก่ การทำกิจการถูกวิธี , การหาตลาดที่ดี , การหา วัตถุประสงค์ , การทำบัญชี , การวิเคราะห์ประเมิน , กิจกรรมอื่นๆเช่นการศึกษาดูงาน

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นใน หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เช่น จำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ , ยอดเงินที่ ปลดออก , กองทุนสะสม , ชื่อเสียงของชุมชน เป็นต้น และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละ ราย เช่น มีรายได้ , ผลเป็นสิ่งที่ของ , ผลเป็นชื่อเสียง , ผลเป็นความพอใจ , นักศึกษาได้เรียนรู้การทำ ธุรกิจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายความว่ากลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตก็ได้

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเนื่องมาจากการประหยัดเวลาและงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านสะพานดำ กำหนดให้ประชากร คือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านสะพานดำทั้งหมดจำนวน 223 คนและกลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 68 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่มีค่าเปลี่ยนแปลงได้หลายค่าหรือมีค่าไม่คงที่ เช่น เพศ รายได้ การศึกษา การจัดชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนอาชีพ เจตคติ ความวิตกกังวล เป็นต้น

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะ ในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการกำหนดค่าตัวชี้วัดนั้น สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.การกำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดเป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย

2.การกำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณ ให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนในสิ่งที่ต้องการได้

3.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A)

3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบA

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ซึ่งตัวชี้วัดของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

ในระดับประเทศ เช่น ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่นๆ ในแบบรายงาน บร.1 ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรต่อไปนี้

- ความยากจนของคนในประเทศ
- นโยบายการพัฒนาศาสนากรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)
- การขาดดุลการค้าของประเทศ

- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือความล่มสลายของท้องถิ่น
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2) บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ประกอบด้วยตัวแปรตามบร.1 ดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองน้อย
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต
- ข้อมูลลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น
- ลักษณะบางประการที่สอดคล้องถึงความไม่เข้มแข็งของหมู่บ้าน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบA

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบA ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาท้องถิ่น
- เงิน 1 ล้านบาท
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
- เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบA

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบA ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- การคัดเลือกผู้กู้
- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- การรับชำระหนี้
- การทำบัญชี
- การช่วยเหลือตลาด

3.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ของหน่วยระบบ A

ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

ผลโดยตรง (Immediate Impact) ตัวแปรที่สำคัญได้แก่

- จำนวนผู้กู้
- ยอดเงินให้กู้

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- จำนวนผู้กู้ที่ได้
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- การขยายกิจการของผู้กู้
- การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

3.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B)

3.2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ความยากจนของคนในประเทศ
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- การขาดดุลการค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือความล่มสลายของท้องถิ่น
- ค่านิยามในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้าน ประกอบไปด้วยตัวแปรตามบริ. 1 ดังต่อไปนี้
- ประสิทธิภาพเป็นมาของหมู่บ้านสหกรณ์
- สภาพปัจจุบัน

- ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต
- ข้อมูลลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น
- ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของหมู่บ้าน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของผู้กู้และครอบครัว
- ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว
- หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- หนี้สินนอกระบบของผู้กู้
- อาชีพหลักของผู้กู้
- รายได้ของครอบครัว
- ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

3.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบB ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- เงินที่กู้มาได้
- เงินอื่นๆ
- สถานที่และวัตถุดิบในการดำเนินกิจการ
- เทคนิควิธีทำงาน
- กำลังงาน

3.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบB ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- การทำกิจการที่ถูกต้องวิธี
- การหาตลาดที่ดี
- การหาวัตถุดิบที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์และประเมินกระบวนการในการทำโครงการของตนเอง

3.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ของหน่วยระบบB แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

-รายได้เป็นเงิน

-ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่

-ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

-ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ผลกระทบทางอ้อม(Indirect Impact) ได้แก่

-ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง

-ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

-การกลับคืนถิ่นของคนในหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการทั้งหน่วยระบบA และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน
ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านต้องประเมินทั้ง 2หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบA จะประสบ
ความสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B ด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่

4.1 การสังเกตคือ การสังเกตพฤติกรรมของสมาชิกกองทุนและแนวทางการปฏิบัติของ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินโครงการ
ซึ่งทำการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในแบบรายงาน (บร.) เช่น บร.1 เป็นการบันทึกข้อมูล
เกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้าน

4.2 การสัมภาษณ์คือ การได้มาของข้อมูลโดยการสอบถามจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล
และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ บร.9 ในการบันทึกข้อมูล บร.11 ซึ่งทำการ
ศึกษาถึงรายละเอียดของผู้กู้แต่ละราย บร.3 สัมภาษณ์ถึงความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อ
กองทุนหมู่บ้าน

4.3 การใช้แบบสอบถาม เป็นรูปแบบเอกสารที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อต้องการข้อมูลมาใส่เพิ่ม
เติมเพื่อความสมบูรณ์ และเพื่อแสดงความรู้สึกรับผิดชอบของผู้ถูกถาม เช่น บร.2 เป็นแบบสอบถามที่
ให้สมาชิกกองทุนได้ตอบและแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามนั้น และใช้เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อน
มาใช้ในการประเมินด้วย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัด ในวิธีวิจัยที่จะมุ่งเน้น ควบคุมการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งเน้นให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้นจึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

ซึ่งข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวม คือ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยกรณีศึกษา ณ หมู่บ้านสะพานดำ หมู่ที่ 17 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุน การรับสมัครสมาชิก การกำหนดข้อระเบียบข้อบังคับ ที่ใช้ปฏิบัติในการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน การเลือกสรรคณะกรรมการ การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกที่นำเสนอโครงการ รวมถึงแนวโน้มในการคืนเงินกู้ให้กับกองทุน ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน ธันวาคม 2544-กันยายน 2545

วิธีการเก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ประกอบด้วยหลายวิธีเช่น

- การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
- การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- การสังเกตพฤติกรรม
- วิเคราะห์เอกสารจากส่วนราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะ และธรรมชาติ
- ของตัววัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือก ใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้น ๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ โดยข้อมูลที่

ทำการประเมินจัดอยู่ในข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ รายได้ จำนวนร้านค้า จำนวนกองทุน และค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ฐานนิยม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ โดยข้อมูลทำการประเมินที่จัดอยู่ในรูปข้อมูลเชิงคุณภาพคือ ชุมชนและกองทุนมีความเข้มแข็ง ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน ทัศนะที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้านสะพานดำ หมู่ที่ 17 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินตามแบบของทฤษฎี CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับคือ

1.1. บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

สถานการณ์ความยากจนของประเทศโดยรวมเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์เส้นความยากจน (poverty line) พบว่าความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2539 สัดส่วนความยากจน เหลือเพียงร้อยละ 11.4 (6.8 ล้านคน) แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อสัดส่วนคนจนกลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 (7.9 ล้านคน) และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 (9.9 ล้านคน) อย่างไรก็ตามสัดส่วนความยากจนของคนจนเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา โดยลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ในปี 2543 (8.9 ล้านคน) และร้อยละ 12.96 ในปี 2544 (8.16 ล้านคน)

ความยากจนในระดับพื้นที่ พบว่า ความยากจนมีการกระจุกตัวค่อนข้างมากในเขตชนบท กล่าวคือ คนจนร้อยละ 91.7 ของคนจนทั้งประเทศ อาศัยในเขตชนบท และความยากจนกว่าครึ่งหนึ่งของคนจนทั้งหมดอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหากพิจารณาสัดส่วนของหมู่บ้านยากจนในปี 2543 พบว่า มีหมู่บ้านยากจนทั้งประเทศ จำนวน 15,249 หมู่บ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.5 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยจังหวัดที่มีหมู่บ้านยากจนสูงสุด 25 จังหวัดแรก มีสัดส่วนของหมู่บ้านยากจนสูงถึงร้อยละ 80 ของหมู่บ้านยากจนทั้งหมด โดยเป็นหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 18 จังหวัด ส่วนอีก 7 จังหวัดอยู่ในภาคเหนือ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาลักษณะความยากจนที่สำคัญในประเทศไทย ปรากฏว่า คนส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร ถือครองที่ดินน้อย ระดับการศึกษาต่ำ ขาดจรัวเรือนใหญ่ และครัวเรือนยากจนมีอัตราส่วนที่พึ่งพิงสูง

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศไทยรวมทั้งแนวทางการพัฒนาต่อไปในอนาคต ควรจะให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่า กิจกรรมขนาดใหญ่จะไม่ให้การสนับสนุนอีกต่อไป แต่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมกิจการให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อน โดยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs มีความแข็งแกร่ง สามารถขึ้นหัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ ก็จะกลายเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป โดยแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวมดังนี้

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินงานคือ

- ปรับปรุงเสริมแต่งในจุดที่ SMEs มีปัญหา
- สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานปฏิบัติการ
- สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน

2. พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกโดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศ มีแนวทางดำเนินงานคือ

- เน้นความเข้มแข็งการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล
- เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน (Venture Capital) และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs

3. สร้าง SMEs ที่มีอนาคต มีนวัตกรรม หรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบายการพัฒนาให้เกิดขึ้นและเติบโตอย่างยั่งยืน มีแนวทางดำเนินการคือ

- เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ
- เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการบ่มเพาะ (Incubation)
- เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ (Star-up Loans)
- เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากตัวเลขการส่งออกของไทยที่ลดลงเรื่อยๆ หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 ผวนวกกับเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ในทางกลับกัน การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศของไทยได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นเหตุให้ไทยได้ดุลการค้าลดลงตามลำดับ จากปี 2451 ไทยได้ดุลการค้ากับต่างประเทศ 12,055 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545-2544 ได้ลดลงมาเหลือ 8,849,7,443 และ 3,520 ล้านดอลลาร์ตามลำดับ ขณะที่ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2545 ไทยได้ดุลการค้า 1,807 ล้านดอลลาร์ โดยในเดือนมกราคม-มิถุนายน ไทยดุลการค้าของไทยเท่ากับ -131, +505, -448, -244, +651 และ +579 ล้านดอลลาร์ตามลำดับ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

นับตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับคนไทย นับจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 5 ปีแล้ว ที่คนไทยเผชิญวิกฤติดังกล่าวแม้ในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาจะเริ่มเห็นการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจกลับมาอีกครั้ง แต่หากเทียบกับการหดตัวของเศรษฐกิจก่อนหน้านี้ ก็ยังเทียบกันไม่ได้

ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจที่เริ่มเกิดขึ้น สิ่งที่แสดงให้เห็นชัดเจนอย่างหนึ่ง คือ ความมั่งคั่งที่ดีของคนไทยลดน้อยลงไปซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้นำข้อมูลออกมายอมรับถึงความมั่งคั่งที่ดีของคนไทยโดยรวมลดลง โดยมีสาเหตุมาจากการว่างงาน ความไม่มั่นคงในที่ทำงาน คนจนมีเพิ่มขึ้น และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีน้อยลง ทั้งนี้ตัวเลขดัชนีความมั่งคั่งที่ดีของคนไทยที่ สศช.เปิดเผยออกมา พบว่า ช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ดัชนีความมั่งคั่งที่ดีของคนไทยอยู่ที่ร้อยละ 77.1 แต่ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจทำให้ดัชนีโดยรวมลดลงเหลือร้อยละ 71.3 และแม้จะเริ่มฟื้นตัวดีขึ้นในปัจจุบันแต่ก็ยังต่ำกว่าก่อนวิกฤติเศรษฐกิจโดยอยู่ในระดับร้อยละ 72.1 เมื่อลงไปสำรวจละเอียดพบว่าวิกฤติเศรษฐกิจทำให้ชีวิตการทำงานของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมา โดยก่อนวิกฤติชีวิตการทำงานอยู่ที่ร้อยละ 79.8 และลดลงเหลือแค่ร้อยละ 38.4 ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ก่อนขยับขึ้นเล็กน้อยในช่วงหลังวิกฤติโดยอยู่ในระดับร้อยละ 50.3 แต่ก็ยังไม่ถึงระดับก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ บทสะท้อนอีกเรื่องคือความยากจน เพราะก่อนวิกฤติเศรษฐกิจสัดส่วนคนจนมีอยู่ร้อยละ 11.4 หรือประมาณ 6.8 ล้านคนในปี 2539 แต่เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจสัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13 หรือ 7.9 ล้านคนในปี 2541 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 หรือ 9.9 ล้านคนในปี 2542 ก่อนจะเริ่มลดลงเมื่อเศรษฐกิจส่งสัญญาณฟื้นตัวทำให้คนจนในปัจจุบันมีประมาณ 8.2 ล้านคนหรือร้อยละ 13 ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งผล

กระทบต่อคนชนบทสูงกว่าคนในเมืองและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีปัญหาความยากจนมากที่สุดมาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนในระดับรายได้ของคนไทย ในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ได้ปรับลดลงอย่างชัดเจน โดยก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ รายได้ที่แท้จริงของคนไทยต่อเดือนต่อคนอยู่ที่ 6,070 บาท ได้ปรับลดลงเหลือ 5,568 บาทในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจและเริ่มกลับมาดีขึ้นเล็กน้อย ในปี 2544 ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อคนที่ 5,766 บาท ขณะที่คนไทยมีการปรับลดลงการใช้จ่ายลงร้อยละ 3.5 ต่อปี ด้านการกระจายรายได้ยังมีส่วนเหลื่อมล้ำกันมาก ซึ่งในช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ช่องว่างของรายได้ก็มีอยู่มากแล้วแต่เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ช่องว่างของรายได้ยิ่งเพิ่มขึ้นอีก โดยกลุ่มคนจนสุดร้อยละ 20 แรก ยังมีส่วนแบ่งรายได้ ของประเทศต่ำมากเพียงร้อยละ 4.2 ขณะที่คนรวยสุดร้อยละ 20 แรก มีรายได้เกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 55.4 ของรายได้ทั้งหมด

ส่วนในปัญหาของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยเฉพาะ ปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาส่วนใหญ่ของคนไทยโดยสัดส่วนของอาชญากรรมต่อประชากร ได้เพิ่มขึ้นจาก 1,300 คดีในปี 2539 เป็น 1,700 คดีในปี 2543 โดยเป็นคดีที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯถึงหนึ่งในสี่ของคดีทั้งประเทศขณะปัญหาอาชญากรรมแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว เพิ่มขึ้นจาก 2,800 คดีในปี 2539 เป็น 4,300 คดีในปี 2543 และน่าเป็นห่วงว่า ผู้ถูกจับกุมในคดีอาชญากรรมมากว่าครึ่งเป็นเด็กและเยาวชน โดยมีแนวโน้มที่เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จะเสพยาเสพติดมากขึ้น

นอกจากนี้ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงมีปัญหาความเสื่อมโทรมอยู่มาก โดยเฉพาะป่าไม้ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละ 2.4 ล้านไร่ ทรัพยากรป่าไม้และน้ำมีแนวโน้มขาดแคลนมากขึ้น เนื่องจากความต้องการขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่วนมลพิษและสิ่งแวดล้อมมีปัญหารุนแรงเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ทั้งมลพิษทางอากาศ การจราจรแออัด ปริมาณขยะและกากของเสีย ฯลฯ

ในด้านสุขภาพของคนไทยนั้น คนไทยมีสุขภาพแข็งแรงเพิ่มขึ้น โดยการเจ็บป่วยลดลงมากแต่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพ โดยภาวะความเจ็บป่วยลดลงจากร้อยละ 23.1 ในปี 2534 เหลือร้อยละ 15.1 ในปี 2544 การขาดแคลนสารอาหารในกลุ่มต่างๆ ลดลง แต่คนไทยส่วนใหญ่ยังขาดการป้องกันรักษาสุขภาพ ขาดการออกกำลังกายและแนวโน้มสุขภาพจิตแย่ลงเพราะปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่รุมร้ำ โดยขณะที่คนไทยได้รับการคุ้มครองสุขภาพแล้วเกือบร้อยละ 80

ในด้านของการศึกษาคอนไทยได้รับโอกาสขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น โดยคนไทยได้รับการศึกษาพื้นฐานเพิ่มขึ้นจาก 6.1 ปีในปี 2535 เป็น 7.8 ปีในปี 2543 แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยให้คิดเป็นทำเป็น ยังมีน้อยอยู่รวมทั้งปัญหาคุณภาพการศึกษา

ในด้านความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของคนไทยดีขึ้น โดยความมั่นคงเรื่องที่อยู่และสาธารณูปโภคของคนไทย เพิ่มจากร้อยละ 63 ในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นร้อยละ 58.6 ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและหลังวิกฤตเศรษฐกิจเพิ่มเป็นร้อยละ 72.7

ในด้านความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ(สศช.)วิจัยพบว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับร้อยละ 69.48 และลดลงเหลือร้อยละ 66.65 ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ และหลังจากวิกฤตแม้ระดับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจะปรับตัวดีขึ้น แต่ก็ยังต่ำกว่าช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ โดยอยู่ในระดับร้อยละ 68.75 ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจลดลงเนื่องจากภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจลดลง เพราะการขาดดุลการคลังและปัญหาหนี้สาธารณะและเศรษฐกิจไทยปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง โดยดุลการคลังในปี 2539 เกินดุลร้อยละ 1.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแต่กลับมาเปลี่ยนมาขาดดุลร้อยละ 1.9 ของจีดีพีในปี 2542-2544 ขณะที่หนี้สาธารณะเพิ่มจากร้อยละ14.9 ของจีดีพีในปี 2539 เป็นร้อยละ57.5 ในปี 2544

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านสะพานคำตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 17 ตำบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2500 เดิมทีหมู่บ้านแห่งนี้มีชื่อว่าหมู่บ้านปากช่องต่อมาชาวบ้านได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็น หมู่บ้านสะพานคำ เพราะชื่อจะได้ไม่ซ้ำกับหมู่บ้านอื่นซึ่งชื่อของหมู่บ้านที่ได้มานี้ ได้มาจากสะพานที่ใช้ข้ามคลองซึ่งเป็นสะพานเหล็กสีดำที่ทำการซื้อมาจากการรถไฟ ปัจจุบันสะพานแห่งนี้ได้ทำการรื้อถอนเนื่องจากมีสภาพชำรุดมากทางหน่วยงานราชการได้ทำการสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก เมื่อปี พ.ศ. 2540 ขึ้นมาใช้แทนซึ่งผู้คนในสมัยนั้นส่วนใหญ่ทำอาชีพ ทางด้านเกษตรกรรม และรับราชการ

สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันหมู่บ้านสะพานคำมีสภาพภูมิศาสตร์เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ของผู้คนเสียเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่ในการทำการเกษตรประมาณ 40 ไร่ ปัจจุบันหมู่บ้านสะพานคำ มีจำนวนครัวเรือน 257 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,214 คน แบ่งเป็นเพศชาย 587 คน เพศหญิง 627 คน คิดเป็นร้อยละ 48 ต่อ 52

ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ผู้คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ค่าขายและรับจ้างประมาณ 78 % มีรายได้จากการประกอบอาชีพประมาณ 122,000 บาท ต่อปี

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน

แหล่งน้ำที่สำคัญในหมู่บ้านสะพานคำได้แก่ คลองน้ำลำตะคลองที่ไหลมาจากเขาใหญ่ และบ่อน้ำบาด จำนวน 3 บ่อ ในปัจจุบันยังสามารถใช้การได้

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

มีการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีผู้ใหญ่บ้าน คือ นายสาขันธ์ โพร้เตี้ย เป็นผู้นำในการปกครอง ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในหมู่บ้านสะพานคำ ในหมู่บ้านมีวัด 1 แห่ง คือ วัดเกาะน้อยอุทการาม ส่วนงานประเพณีหรือการทำบุญนั้นก็เหมือนที่อื่นๆ ทั่วไป เช่น วันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีชาวบ้าน พบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลโดยจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนกู้ยืมนำไปลงทุนตามประเภทของการประกอบอาชีพ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ มีคณะกรรมการในหมู่บ้านบริหารกันเองและกองทุนนี้เป็นกองทุนที่ดี เพราะได้เป็นเงินทุนให้ประชาชนได้กู้ยืม คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าสถาบันการเงินของรัฐ และเงินทุนนอกระบบ ค่อยไปในอนาคต อาจจะเป็นเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้

2) เงิน 1 ล้านบาท ได้รับการจัดสรรมาเมื่อวันที่ 29 พ.ย. 2544 และได้แบ่งประเภทการกู้ยืม คือ กู้ยืมเพื่อไปประกอบอาชีพ การแปรรูป ลดรายจ่าย และกู้ฉุกเฉิน งวดแรกได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเงินไป 45 ราย จากการปล่อยกู้ครั้งแรกจนถึงปัจจุบันได้ทำการปล่อยกู้มาแล้วจำนวน

3 ครั้ง โดยมีสมาชิกได้ทำการกู้ยืมทั้งหมด 68 ราย เป็นเงิน 1,272,000 บาท ในปัจจุบันเงินกองทุนหมู่บ้านสะพานคำเหลือ 182,673 บาท ซึ่งจำนวนเงินที่เหลือนี้ได้รวมเงินที่ได้จากดอกเบี้ยจากการปล่อยกู้

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน ในบ้านสะพานคำมีคณะกรรมการ 15 คน ชาย 7 คน หญิง 8 คน ซึ่งจะมีประธานฯ รองประธานฯ เลขานุการ เหรัญญิก ประชาสัมพันธ์ และกรรมการ มีหน้าที่ออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนร่วมกับชาวบ้านเพื่อนำไปเป็นหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนต่อไป

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน สมาชิกผู้กู้เงินมีการชำระคืน มีอยู่ 2 ประเภทคือ ชำระเป็นรายเดือนพร้อมดอกเบี้ย และชำระเป็นรายปีพร้อมดอกเบี้ย

5) ผู้สมัครขอู้ ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเขียนโครงการยื่นต่อคณะกรรมการเมื่อคณะกรรมการอนุมัติ ต้องทำสัญญาเงินกู้พร้อมหลักประกันเงินกู้ ผู้กู้แต่ละรายกู้ได้ 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ถ้ารายใดกู้เกิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด และต้องใช้หลักทรัพย์และบุคคลค้ำประกัน และต้องชำระเงินคืนทั้งต้นและดอกเบี้ยภายใน 1 ปี

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน โดยคณะกรรมการทุกคนได้มีการประชุมและพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ร่วมกัน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกคือ ผู้กู้ต้องเขียนโครงการที่สามารถเป็นไปได้ทางการตลาด และคุ้มค่าต่อการลงทุน พิจารณาถึงอุปนิสัยและความสามารถของผู้กู้ที่จะชำระเงินคืนการมีบุคคลหรือทรัพย์สินค้ำประกัน เมื่อพิจารณาแล้วก็จะบอกให้ผู้กู้ทราบในภายหลัง

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำการค้าขาย ผู้ที่กู้เงินกองทุนก็จะนำไปลงทุนค้าขายเพิ่ม บางรายนำไปลงทุนเลี้ยงสัตว์ ซึ่งศึกษาจากผู้ที่เคยขอก่อน และขอคำแนะนำข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอปากช่อง

3) การรับชำระหนี้ ในการชำระคืนเงิน จะกำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ทั้งต้นและดอกเบี้ย ส่งเงินคืน ณ ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง แล้วนำหลักฐานการชำระเงินมาให้คณะกรรมการทราบภายใน 2 วัน

4) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน ได้มีการทำบัญชีโดยคณะกรรมการกองทุน โดยทำแบบฟอร์มที่ทางรัฐบาลได้กำหนดไว้ในกลุ่มมือการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะส่งเสริมผู้กู้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

- จำนวนผู้กู้ ผู้กู้เงินกองทุนมีทั้งหมด 68 คน ซึ่งในงวดแรกมีผู้กู้ 45 ราย งวดที่สองมีผู้กู้ 8 คน และงวดที่สามมีผู้กู้ 15 ราย

- ยอดเงินให้กู้ เงินกองทุนที่ให้กู้ไปแล้วจำนวน 1,212,000 บาท จากการปล่อยกู้ทั้ง 3 ครั้ง

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- จำนวนผู้ที่กู้ได้ จากสมาชิกกองทุนจำนวน 223 คน มีจำนวนผู้ที่กู้ได้ตอนนี้ทั้งสิ้น 68 คน โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจำนวนเงินที่ขอกู้ให้เหมาะสมกับโครงการที่ยื่นกู้ของแต่ละบุคคล

- การขยายกิจการของผู้กู้ ผู้ที่กู้เงินไปทำขยายกิจการค้าขาย นำไปซื้อพันธุ์ไก่

3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง บ้านสะพานดำเป็นหมู่บ้านที่มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง และยังมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านจึงร่วมแรงร่วมใจช่วยกันบริหารจัดการกองทุนให้ดีขึ้น เพื่อให้หมู่บ้านมีศักยภาพ ความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

- ห้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะเป็นระดับผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ มากกว่าชาวบ้านในหมู่บ้าน เพราะทางหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ จะมีการนัดการประชุมบ่อยครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

- ห้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทได้จัดสรรให้ชาวบ้านได้กู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น คณะกรรมการในหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการกันเอง โดยทำให้มีจำนวนเงินเพิ่มขึ้นกว่าเงินที่รัฐจัดสรรให้ และบริหารให้เกิดประโยชน์และยุติธรรมมากที่สุด เมื่อมีการจัดการบริหารที่ดี เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น ก็จะทำให้หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว พบว่า จุดเด่นคือส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ผู้กู้เงินมีประสบการณ์อยู่แล้ว จุดด้อย พบว่า บางเรื่องไม่สามารถนำมาใช้ได้กับเหตุการณ์ปัจจุบัน

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ทรัพย์สินของผู้กู้ที่มีอยู่ก็จะเป็นพื้นที่ทำกินได้แก่ พื้นที่ที่อยู่อาศัย ผู้กู้บางรายก็จะมีรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ หนี้สินของผู้กู้ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ภายนอกกระบบ

4) อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรคือปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และเปิดร้านซ่อมรถมอเตอร์ไซด์

5) รายได้ครอบครัว รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการดำเนินกิจการ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 120,000 บาท

2.1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) เงินที่กู้มาได้ นำไปลงทุนในการค้าขาย เปิดคู่อ้อมรถ และเลี้ยงสัตว์

2) เงินอื่นๆ เงินที่ผู้กู้ได้กู้ยืมจากภายนอกกระบบ และเงินสะสมของตัวเอง

3) สถานที่และวัตถุดิบ ก็จะทำอยู่ในพื้นที่ของตนเอง บางรายก็ต้องเช่าพื้นที่เพิ่ม โดยจะเช่าของคนในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง

4) เทคนิควิธีทำงาน ได้รับความรู้จากประสบการณ์และคำแนะนำของหน่วยงานทางราชการ

5) กำลังทำงาน ใช้แรงงานของตนเองและคนในครอบครัว

2.1.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการถูกวิธี ผู้กู้ได้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการมาเป็นเวลานาน และได้ทำมาตลอดจนถึงปัจจุบัน และได้มีเทคนิควิธีทำในบางขั้นตอนให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

2) การหาตลาดที่ดี ส่วนใหญ่จะมีตลาดรองรับอยู่แล้ว

3) การหาวัตถุดิบที่ดี ส่วนใหญ่จะจัดซื้อวัตถุดิบในท้องถิ่น

4) การทำบัญชี ผู้กู้มีการทำบัญชีไว้แบบง่าย คือ มีบัญชีรายรับ - รายจ่าย ค่อนข้างน้อย

2.1.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) มีดังนี้

- ผู้กู้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสังขของ ผู้กู้เงินไปลงทุนดำเนินกิจการก็จะได้ผลผลิต และผลกำไรตอบ

แทนจากการลงทุน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ เมื่อมีเงินกู้ยืมไปลงทุน ผู้กู้จึงได้เพิ่มจำนวนเงินทุนในการซื้อสินค้า เพื่อให้ได้รายได้เพิ่มขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) มีดังนี้

- ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง เมื่อนำเงินไปลงทุนมีผลผลิต มีรายได้ ก็นำเงินส่วนหนึ่งมาลงทุนต่อในครั้งต่อไป และเงินอีกส่วนหนึ่งนำมาใช้สอยหรือเก็บออมเพื่อเป็นทุนสะสมต่อไป

- ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

- การกลับคืนถิ่นของประชาชน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเกิดการลงทุนดีมาก แต่ไม่ได้ส่งผลให้สมาชิกบางคนที่ไม่ทำงานต่างจังหวัดกลับคืนสู่ท้องถิ่นเลย เพราะบางคนทำงานในโรงงานได้เงินเดือนดี และบางคนได้งานที่มั่นคง จึงได้ตั้งรกรากอยู่ที่นั่นเลย เหตุนี้จึงให้ไม่กลับคืนสู่ท้องถิ่น

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกรและค้าขายในหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรกร

1.1 เลี้ยงสัตว์ ป้อนจำหน่าย ที่ดีได้แก่ มีเงินทุนมีวัตถุดิบที่มีคุณภาพ มีความขยันขันแข็ง ระยะเวลาที่เหมาะสม กระบวนการที่ดีได้แก่มีการดูแลรักษา บำรุงพันธุ์ หาดลาด ผลิตที่ดีด้านคุณภาพ ได้แก่เกิดรายได้จากประกอบการ มีผลผลิตที่มีคุณภาพ

2. อาชีพค้าขาย มีทั้งขายของชำ และอาหารสด เงินที่กู้ไปก็นำไปซื้อสินค้ามาขายที่ร้านเพิ่มขึ้นและซื้อผักไปขายที่ตลาดหลายชนิดขึ้น ราคาผักที่ขายได้ประมาณ 1 เท่าของราคาที่ซื้อมา ถ้าวันไหนขายหมดก็ได้กำไรมากแต่ถ้าวันไหนขายไม่หมด ก็ได้กำไรน้อย และผักที่เหลือก็สามารถนำไปขายในวันต่อไปได้ ดังนั้น ภายใน 1 ปี ผู้กู้จึงมีความสามารถในการชำระเงินคืนกองทุนได้

3. อาชีพซ่อมรถ มีทั้งการซ่อมรถมอเตอร์ไซค์ โดยได้มีประสบการณ์ในการซ่อมรถมาก่อนแล้ว

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผู้ทำสารนิพนธ์สรุปผลตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงในหมู่บ้านที่รับผิดชอบ

4.1 ผลที่เกิดขึ้นจากตัวชี้วัดระดับท้องถิ่น คือ สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของหมู่บ้าน โดยชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง ทำให้มีเงินที่จะนำมาซื้อ ปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิตได้มากขึ้น

4.2 ผลที่เกิดจากการเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุน พบว่า กรรมการที่ได้กู้เงินกองทุนได้นำหลักการบริหารจัดการกองทุน ไปปฏิบัติและเผยแพร่ ให้กับผู้รายอื่นๆ ได้นำไปปฏิบัติกับกิจการของตัวเอง

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการของบ้านสะพานดำ หมู่ที่ 17 ตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 การบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด พบว่า ตรงตามความต้องการของทางรัฐบาลที่กระจายเม็ดเงินสู่สังคมรากหญ้าซึ่งดูได้จากจำนวนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ นำไปทำเป็นอาชีพเสริมจากอาชีพหลัก หรือบางส่วนนำไปเพิ่มทุนเพื่อขยายกิจการทำให้มีเงินเพิ่มขึ้น สามารถนำมาจับจ่ายใช้สอยเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคได้ และเงินส่วนที่เหลือยังสามารถนำมาเก็บออมได้อีกด้วย ส่วนในการบริหารจัดการของคณะกรรมการเป็นไปได้อย่างดี คณะกรรมการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ผู้นำชุมชนต่าง ๆ จะมีการประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นการประชุมที่มีบันทึกอาสาของแต่ละหมู่บ้านจัดการประชุมขึ้นตามแบบ บร. ต่าง ๆ หรือจะเป็นการประชุมที่ทางหน่วยงานรัฐบาลจัดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิธีการทำงานซึ่งกันและกันและอาจจะพบวิธีการทำงานที่แปลกใหม่ออกไปเพื่อนำไปใช้ในการทำงานของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นตนเอง

5.2 การบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความเข้มแข็งในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า หมู่บ้านสะพานดำมีความเข้มแข็งในระดับค่อนข้างมากซึ่งดูได้จากการสรุปผลความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งได้สรุปไว้ในบร. 7 ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการสุ่มถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 % ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสะพานดำ และการให้ความร่วมมือในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และจากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือน

5.3 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ

1) การให้ความร่วมมือของชาวบ้านหมู่บ้านสะพานดำ และการติดตามข่าวสาร กองทุนหมู่บ้านของผู้นำชุมชนอย่างใกล้ชิด ทำให้ได้รับข้อมูลที่ต้องการและนำมาปฏิบัติอย่างถูกต้อง ทำให้ไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงานมากนัก

2) การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ และ หน่วยงานอื่น ๆ อีก ซึ่งได้แนะนำวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านอย่างถูกต้อง

ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ

1) การนำเงินที่ขอกู้จากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ในด้านอื่นที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลต้องการ ซึ่งก็เป็นเพียงส่วนน้อย

2) บางครั้งการทำงานของหน่วยงานรัฐบาลต้องเป็นไปตามระเบียบขั้นตอนทำให้การดำเนินงานค่อนข้างช้า ซึ่งทำให้บางครั้งผู้นำชุมชนต้องจัดการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปก่อน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้าน สะพานคำ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.สรุปผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการ กรณีศึกษาหมู่บ้านสะพานคำ หมู่ 17 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ผลการดำเนินการทั้ง 2 ระบบ คือ ระบบ A ระบบ B สรุปได้ดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือ ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้พบว่า

- 1.ประชาชนและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านว่า โครงการนี้มีขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- 2.เงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลจัดสรรให้กับหมู่บ้านนั้นมีอยู่ต่อไปเพราะสมาชิกกองทุนที่ทำการกู้ยืมได้ทำการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยมาแล้วเป็นส่วนใหญ่
- 3.คณะกรรมการหมู่บ้านสะพานคำมีการร่วมแรงร่วมใจในการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านสะพานคำมีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ
- 4.สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่มีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนแก่กองทุนได้ มีผลทำให้เงินที่ผู้ชำระคืนสามารถหมุนเวียนพลัดเปลี่ยนให้กับผู้รายใหม่ได้
5. กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ จะคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเสียสละ

ผลการประเมินหน่วยระบบ B พบว่า การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่ามีการพิจารณาที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยพิจารณา ความเป็นไปได้ของโครงการเป็นสำคัญ
2. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ส่วนใหญ่ จะมีประสบการณ์ในการดำเนินการอยู่แล้ว
- 3.อาชีพหลักของผู้พบว่า ผู้กู้ยืมเงินส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง
4. รายได้ของผู้ พบว่า มีความแตกต่างกันไปแล้วแต่นขนาดของกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 120,000 บาทต่อปี

2. การอภิปรายผลการดำเนินการ

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านสะพานคำ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อทราบผลการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดซึ่งกองทุนหมู่บ้านสะพานคำเกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นซึ่งก็ตรงตามความต้องการของทางรัฐบาลที่กระจายเม็ดเงินสู่สังคมรากหญ้าซึ่งผู้ได้จากจำนวนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้าน โดยส่วนใหญ่นำไปทำเป็นอาชีพเสริมจากอาชีพหลัก หรือบางส่วนนำไปเพิ่มทุนเพื่อขยายกิจการทำให้มีเงินเพิ่มขึ้น สามารถนำมาจับจ่ายใช้สอยเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคได้ และเงินส่วนที่เหลือยังสามารถนำมาเก็บออมได้อีกด้วย โดยการให้ความร่วมมือของชาวบ้านหมู่บ้านสะพานคำ และการติดตามข่าวสารกองทุนหมู่บ้านของผู้นำชุมชนอย่างใกล้ชิด ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและนำมาปฏิบัติอย่างถูกวิธี ทำให้ไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงานมากนัก และจากการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ และหน่วยงานอื่น ๆ อีก ซึ่งได้แนะนำวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านอย่างถูกวิธีและได้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้เรื่อง การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านเป็นเรื่องที่ไม่ยากสำหรับชาวบ้านหมู่บ้านสะพานคำ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทุน ซึ่งกองทุนหมู่บ้านสะพานคำมีความเข้มแข็งในระดับค่อนข้างมากซึ่งผู้ได้จากการสรุปผลความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งได้สรุปไว้ในบร. 7 ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้มาจากการสุ่มถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 % ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสะพานคำและการให้ความร่วมมือในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และจากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านทุก ๆ เดือน ทำให้ทราบข้อมูลได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลดีด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ

1) การให้ความร่วมมือของชาวบ้านหมู่บ้านสะพานคำ และการติดตามข่าวสารกองทุนหมู่บ้านของผู้นำชุมชนอย่างใกล้ชิด ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและนำมาปฏิบัติอย่างถูกวิธี ทำให้ไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงานมากนัก

2) การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดของหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ และหน่วยงานอื่น ๆ อีก ซึ่งได้แนะนำวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านอย่างถูกวิธี

ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ

1) การนำเงินที่ขอกู้จากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ในด้านอื่นที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลต้องการ ซึ่งก็เป็นเพียงส่วนน้อย

2) บางครั้งการทำงานของหน่วยงานรัฐบาลต้องเป็นไปตามระเบียบขั้นตอนทำให้การดำเนินงานค่อนข้างช้า ซึ่งทำให้บางครั้งผู้นำชุมชนต้องจัดการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปก่อน

2. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน โดยผู้นำชุมชนต่าง ๆ จะมีการประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นการประชุมที่มีบัณฑิตอาสาของแต่ละหมู่บ้านจัดการประชุมขึ้นตามแบบ บร. ต่าง ๆ หรือจะเป็นการประชุมที่ทางหน่วยงานรัฐบาลจัดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิธีการทำงานซึ่งกันและกันและอาจจะพบวิธีการทำงานที่แปลกใหม่ออกไปเพื่อนำไปใช้ในการทำงานของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นตนเอง

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล การอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติ ซึ่งเป็นการเขียนตัวชี้วัดที่แตกต่างไปจากตัวชี้วัดใน บร. 2 และเปรียบเทียบกันใน บร. 7

4. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินการสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเก่า

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิธีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในหมู่บ้าน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน ฯ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไม่ตรงกับความเป็นจริง และไม่เอื้ออำนวยในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการในการทำบัญชี

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้ยืม ควรจะขยายระยะเวลาเพิ่ม เนื่องจาก อาชีพบางอาชีพที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมากกว่า 1 ปีถึงจะได้ผลผลิต

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 การคิดอัตราดอกเบี้ย ควรจะปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง สภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 คณะกรรมการบางส่วนยังไม่ค่อยมีความเข้าใจในการดำเนินงานกองทุน ทำให้บางครั้งการทำงานผิดพลาดไม่ถูกต้องจึงควรที่จะมีหน่วยงานของรัฐจัดการอบรมให้ความรู้และเข้าไปดูแลใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกภายในหมู่บ้านควรทำการประชาสัมพันธ์และอธิบายถึงผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ และจัดกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่คณะกรรมการในเรื่องการทำบัญชีกองทุน ให้กับคณะกรรมการเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้คณะกรรมการได้นำไปปฏิบัติอย่างมีระบบ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 ควรจะมีการจัดผลตอบแทนให้แก่คณะกรรมการที่ทำงานเพื่อจะได้เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน

3.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 สมาชิกกองทุนควรจะนำเงินที่กู้ยืมไปประกอบอาชีพตามโครงการที่สมาชิกเขียนไว้ ในโครงการที่ยื่นเรื่องกู้ยืมเพื่อจะได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

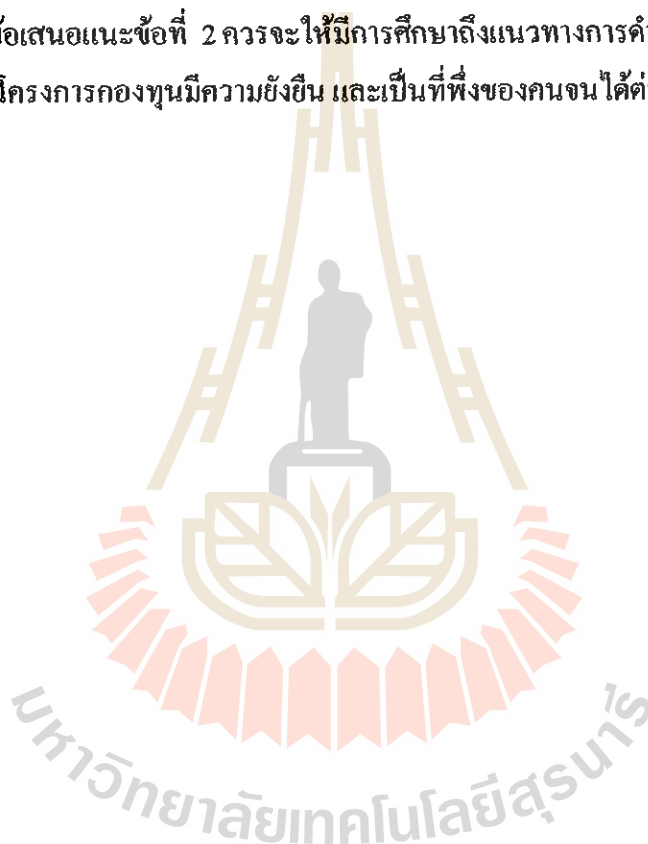
ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกควรพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการว่า โครงการที่จะทำนั้น มีผลประโยชน์คุ้มค่างับเงินที่ได้ลงทุนไปหรือไม่

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 สมาชิกควรจะพิจารณาถึงความสามารถของตนเองในอาชีพที่ตนเองมีความสนใจ เพื่อที่จะได้ลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานของสมาชิก

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรจะมีการศึกษาผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่องต่อไป เพื่อที่จะได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านฯนี้มีประโยชน์ในระยะยาวมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรจะให้มีการศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานว่ามีวิธีใดบ้าง เพื่อที่จะทำให้โครงการกองทุนมีความยั่งยืน และเป็นที่พึ่งของคนจนได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท.
แบบสอบถามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน. กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย. 2543.
- จำเนียร สุธหลาย และ คนอื่น ๆ (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ .
ศ.ดร. สมหวัง พิธิยุวัฒน์ (บรรณาธิการ) .รวมบทความทางการประเมินโครงการ .
(หน้า 223 – 229) พิมพ์ครั้งที่ 6 . จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ .
- เจเลียว บุรีภักดี ศ.ดร.และคนอื่น ๆ (2545). ชุมวิชาการวิจัยชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1)
ไทย : บริษัท เอส. อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- เจเลียว บุรีภักดี ศ.ดร.และคนอื่น ๆ (2545). ชุมวิชาการนิพนธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 1)
ไทย : บริษัท เอส. อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ณัฐพงษ์ ภัทรพงศ์ (2545). รายงานพิเศษ 5 ปี หลังวิกฤตเศรษฐกิจความอยู่ดีมีสุขของคน
ไทยและยังไม่กลับมา. [ออนไลน์] ได้จาก :<http://mcot.or.th/reports.php?id=8181>.
- คุณการคำไทยหด 4 ปี พาณิชย์เพิ่งคิดศึกษา (2545). [ออนไลน์] ได้จาก
:[http:// thannews.th.com / 1 -han 2000/1 /20/cotumn newsout.html](http://thannews.th.com/1-han-2000/1/20/cotumn-newsout.html).
- นงลักษณ์ เจริญพงษ์ คณะทำงานกองทุนชุมชน . จุดเด่น จุดด้อย กทบ.
วารสารการศึกษาออกโรงเรียน . 2545 . หน้า 32 - 33.
- พวงแก้ว ปรินาอินพงษ์ และคนอื่น ๆ . สภาพแวดล้อมของคนไทย.
วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 2544 . หน้า 57 - 66.
- ภาวิณีชัย เจริญยิ่ง .31 มกราคม 2545 . บันทึกกองทุนหมู่บ้านอย่างก้าวที่ต้องพัฒนา .
หนังสือพิมพ์. มติชนรายวัน. หน้า12.
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มติการจัดตั้ง และบริหาร
กองทุนฯ . แห่งชาติ พ.ศ. 2544.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.
- วิจัย ธปท สสำรวจกองทุนหมู่บ้าน . (2545). นสพ. ประชาชาติธุรกิจ [ออนไลน์]
ได้จาก :[http:// rakbankerd.com / benny / 01-jam / village - fund / news_ detil . htm ? topic](http://rakbankerd.com/benny/01-jam/village-fund/news_detil.htm?topic).

ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ 4 มกราคม 2445 กองทุนหมู่บ้านฯ
กับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ: อีกริหนึ่งของการกระทรวงศึกษาธิการ และทบวง
มหาวิทยาลัย งานเพื่อบ้านเมือง น.ส.พ. มติชนรายวัน. หน้า 18.

ส่งเสริม SMEs ผู้เศรษฐกิจชาติ (2545) [ออนไลน์] ได้จาก : <http://ismed.or.th/intro-ismed/quotation.html>.

สัมพันธ์ เศรษฐกิจ . 15 มกราคม 2545. การบริหารกองทุนเงินล้านในมีประสิทธิภาพ.
หนังสือพิมพ์ มติชนรายวัน . หน้า 6.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. คู่มือ
ประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักงานคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. กองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544.

อุดม จำรัสพันธุ์ และคนอื่น ๆ (2545) .ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา .
(พิมพ์ครั้งที่ 1) . ไทย : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.